

ენციკლოპედია

რედაქციის მდიანი

უმაღლესი მანიფესტი.

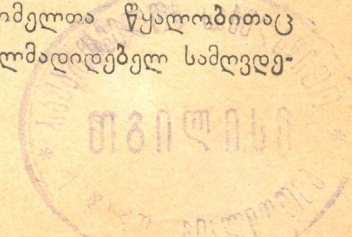
წაადგინათ ღვთისათა,

ჩვენ ნიკოლოზ მეორე,

იმპერატორი და თვითმპყრობელი სრულიად რუსეთისა, მეფე ზღვანეთისა, დიდი მთავარი ფინლიანდიისა და სხვათა და სხვათა და სხვათა.

გუცხადებთ ყველა ჩვენს ერთგულ ქვეშევრდომს: ღვთის განგების ნებით აღვედით წინაპართა ტახტზე და სამღვთო აღთქმა დაედით წინაშე უზენაესისა და ჩვენის სვინიდისისა. წმინდათა და დავით ძველნი საფუძველნი რუსეთის სახელმწიფოსი და სიცოცხლე ჩვენი შევალისათ საყვარელის სამშობლოს მსახურებას. ჩვენთა ქვეშევრდომთათვის დაუძინებელმა ზრუნვამ დაგვიყენა თვალწინ გზა განსახორციელებლათ საერო კეთილდღეობისა. ეგ არის, გზა, რომელიც გვიჩვენებს მარად სახსენებელ საქმეთა თვითმპყრობელ ჩვენთა წინამოადგილეთა და უპირველეს ყოვლისა დაუვიწყარი ჩვენის მშობლისა. ყოვლად შემძლებელმა ღმერთმა აუარებელთა გზათა შინა თვისთა ინება შეწყვეტილიყო უდროვით გარდაცვალებით მეფური ღვაწლი საყვარელის ჩვენის მშობლისა და ჩვენთვის დაეკისრებინა სამღვთო ვალი განგვეგრძო მის მიერ დაწყებული საქმე რუსეთში წესიერებისა და სიმართლის განმტკიცებისა საერო ცხოვრების ახლად აღმოცენებულ მოთხოვნილებათა შესაბამათ. ჩვენდა დიდათ სამწუხაროთ, ამოხება და არეულობა, გან-

თხილი თანამედროვე სახელმწიფო წესწყობილების საწინააღმდეგო ზრახვითა იმ აზრთაგან გატაცებით, რომელიც უცხოა რუსეთის ცხოვრებისათვის, ხელს უშლის შეერთებულ მუშაკობას საერო კეთილდღეობის დასამყარებლათ. ეს ამბოხი ამღელვარებს ადამიანთა გონებას, გულს უცრუებს ხალხს ნაყოფიერ მუშაკობაზე და არაიშვითად ღუბავს ახალგაზდათა ძალ-ღონეს, ჩვენთვის ძვირფასს და მათ ოჯახთა და სამშობლოსათვის საჭიროს. ჩვენის ნების ყველა ამსრულებელთ, როგორც მალაღს, ისე დაბალს ვუბრძანებთ, მტკიცედ ეწინააღმდეგონ საერო ცხოვრების წესიერ მიმდინარეობის ყოველს ხელის შემშლელს. იმედი გვაქვს, რომ ყველანი საერთოდ და თითოეული ცალკე პატიოსნად შეასრულებს თვის მოვალეობას. ჩვენც ჩვენი მხრით შეუდრეკელი სიმტკიცით და გაბედულობით აღვიჭურვებით, რათა დაუყოვნებლივ დავაკმაყოფილოთ უკვე მომწიფებული სახელმწიფო საჭიროებანი. იმიტომ საკეთილოდ მივიჩნიეთ: განვამტკიცოთ საქმე სათანადო მთავრობის მიერ სარწმუნოების შეწყნარებისა, როგორც აღნიშნულია რუსეთის იმპერიის ძირითად კანონებში. ამ კანონებისამებრ მოწიწებით უნდა მიჩნეულ იქმნას მართლმადიდებელი ეკლესია პირველ და უმთავრეს ეკლესიათ, გარნა ამასთანავე ნება ეძლევა ყველა ჩვენს ქვეშევრდომს სხვა სარწმუნოების და აღსარებისას თავისუფლად სწამდეთ თვისი სარწმენი და თავისუფლად აღასრულებდნენ ღვთის მსახურებას თვისის სარწმუნოების წესისაებრ; საკეთილოდვე მივიჩნიეთ, განვავრძოთ მხნედ მიღება იმისთანა ღონისძიებათა, რომელთა წყალობითაც შესაძლო იყოს სოფლად მართლმადიდებელ სამღვდელ-

ლოების ნივთიერ მდგომარეობის განკარგება, რათა მით უფრო გაძლიერდეს ღვთის მსახურთა მიერ ნაყოფიერი მონაწილეობის მიღება სამწყსოს სასულიერო და საზოგადო ცხოვრებაში; საკეთილოდვე მივიჩნით, იმ სურფლთა აღსასრულებლად, რომელნიც უკვე თვალწინ დავიყენეთ სასოფლო მეურნეობის საქმეში, მიემართოთ სახელმწიფო საკრედიტო დაწესებულებათა, განსაკუთრებით სათავად-აზნაურო და საგლეხო საადგილ-მამულო ბანკების მოქმედებას რუსეთის სასოფლო ცხოვრების უმათვრეს ბურჯთა უაღრესად განმტკიცებისა და კეთილდღეობის გზაზე დაყენებისათვის. ეგ ბურჯებია სოფლად მცხოვრები თავად-აზნაურობა და გლეხ-კაცობა; საკეთილოდვე მივიჩნით, ჩვენ მიერ განზრახული შრომა სასოფლო კანონმდებლობის გადასინჯვისა, როცა ეგ საქმე პირველად განხილულ იქმნება ჩვენ მიერ ნაჩვენები წესით, დავავალოთ ადგილობრივ საგუბერნიო ბჭობათ, რათა დანარჩენი წვრილმანი მათ შემოქმედონ და შეუფარდ ან კანონი ადგილობრივ ვითარებას, ინათი მახლობელი მონაწილეობით, ვინც ღირსეულ მოღვაწეთ ითვლება და საზოგადოების ნდობით არის მოსილი; საკეთილოდ მივიჩნით, რომ ამ შრომას საფუძველად დაედვას ხელ-უხლებლობა სათემო წეს-წყობილებისა საგლეხო მიწათმფლობელობაში,—თან ისეთი ღონისძიება უნდა იქნას მონახული, რომ თითოეულ გლეხს შეეძლოს განთავისუფლდეს; უნდა მიღებული იქნას დაუყოვნებლივ ღონისძიება, რათა მოისპოს გლეხთათვის შემაწუხებელი საურთიეროთო თავდებობა; უნდა გადაკეთდეს საგუბერნიო და სამაზრო მართველობანი, რათა განკარგებულ იქნას სხვა-და-სხვა ღონისძიება პირდაპირის დაკმაყოფილებისათვის საერო-სათემო ცხოვრების მრავალგვარ საქიროებათა ადგილობრივ კაცთა შრომით, ისეთ კაცთა, რომელთაც ხელმძღვანელობას უნდა უწევდეს ძლიერი და კანონიერი მთავრობა, ჩვენ წინაშე სასტიკად პასუხის მგებელი; უნდა სასურველად იქმნეს ცნობილი სოფლის ცხოვრების შემდგომი უფრო განკარგებისა და მოწესრიგებისათვის დაახლოვება საზოგადოებრივ მართველობისა და მოღვაწეობა საეკლესიო სამხრუნველოებისა იქ, სადაც კი ეს შესაძლებელი იქნება. მოვიწვევთ ყველა ჩვენ ერთგულ ქვეშევრდომთ ხელი მოგვიმართონ და დაგვეხმარონ დასანერგათ ოჯახსა, სკოლასა და საზოგადო ცხოვრებაში ზნეობისა, რო-

მელიც ასე საქიროა, რათა თვითმპყრობელის ხელმწიფების ფრთეთა ქვეშე განვითარდეს საერთო კეთილდღეობა და რწმენა თითოეულისა, რომ მისი უფლება მტკიცეთ და შეურყეველად დაცული იქნება. ამიტომ ვუბრძანებთ ჩვენს მინისტრებს და ცალკე მხარეთა მთავარ-მართველთ, ვის უწყებასაც ეს შეეხება, წარმოგვიდგინონ ჩვენ მოსაზრებანი იმ წესის შესახებ, თუ რა წესით უფრო განხორციელდება წინასწარ განმარტებულნი ზრახვანი ჩვენნი. უფალი ყოვლად მპყრობელი გადმოავლენსმცა კურთხევასა სამეფოსა შრომასა ჩვენსა ზედა და შეგვეწვეამცა ჩვენ, რათა სამშობლოს ყველა ერთგულ ძეთა შეერთებით ადვასრულოთ ფიქრი ჩვენი სახელმწიფო წესიერების გაუმჯობესობისა, დამყარებით ადგილობრივ ცხოვრებაში მტკიცე წეს-წყობილებისა, აუცილებლად საქიროსი ჩვენის დიდის სახელმწიფოს წარმატებისათვის.

ს.-პეტერბურგი, 26 დღესა ფებერვლისასა, წელსა დაბადებიდგან ქრისტესა ათას ცხრაას სამსა, ხოლო მეფობისა ჩვენისასა—მეცხრესა.

ნამდვილს მისის იმპერატორებითის უდიდებულესობის საკუთარის ხელით აწერია:

„ნიკოლოოზი“

ს ი ა,

საქართველოს ეკკლესიას წმიდათა, რამქელთა დღენი იდექსსწაულებიან წირვითა, ზეთის კურთხ. და ზარაკელ.

(გავრძელება *)

19. ღირსი ანტონი მესვეტისა, მარტყოფელი სასწაულთ-მოქმედისა. ერთი სირიელ მამათაგანი, იღვწოდა სვეტთან. მისი წმიდა ნაშთი დაკრძალულია მარტყოფის მონასტერში 20 ვერ. მანძილზედ თფილისიდან.

განსაკუთრებითი ღვთის-მსახურება ღამის თევით.
26. წმ. დიდებულისა და კეთილ-მორწმუნე ივერიის და აფხაზეთის მეფის დავით III აღმაშენებელისა. ძლიერი და მხნე ქართველ მეფეებში, დიდი მლოცველი და მარხული იყო, მიიცვალა 1125 წ. და დაკრძალულია გელათის ტაძარში, მისგანვე აგებულში. როდესაც

*] იხ. „მწეჟისი“ № 4, 1903 წ.

წმ. ანტონ მარტყოფელი.

იცვლებოდა დაიბარა, რომ დაემარჯათ ეკლესიის შესავალ კარებში, რათა შემსვლელთ და გამომსვლელთ ეთქირნათ მისი საფლავი. მეფე სოლომონ იმერეთისამ 80 წ. XVIII ს. დაკრძალა გელათის სობოროს ტრაპეზ ქვეშ.

განსაკუთრებითი ღვთის-მსახურება ღამის თევით.

თ ე ბ ე რ გ ა ლ ი:

- 22. წმ. 9-ძმათა ყოლოფლებისა, რომელთაც დაითმინეს წამება ქრისტეს სარწმუნოებისათვის მაკმადიანთაგან მდინარე მტკვრის პირას.

განსაკუთრებით ღვთის-მსახურებას არ უჩენს.

ა ზ რ ი ლ ი:

- 15. წმ. მოწამისა სუხიასი და 16 თანა-მოღვაწისა მესუკიელებისა. წამებულ იქნენ მე-II ს. დასაწყისში აღბანის (კახეთის) მეფის დატიონასის ბრძანებით სომხეთის მართველის ბოლნოპასისაგან.

ტროპარს და კონდაკს ჟამში უჩენს.

მ ა მ ს ი:

- 1. წმიდისა დიდებულისა საქართველოს დედოფლის თამარისა (მკნელ-საჯებელ დედოფალთა კვი-

წმ. დავით აღმაშენებელი.

თამარ დედოფალი.

რიაკეში). ქალი საქართველოს მეფის გიორგი მე-III. ჩაიბარა რა მეფობა, გამოიჩინა დიდი მხნეობა მართლმადიდებლობის სარწმუნოების დაცვასა და გავრცელებაში, განსაკუთრებული სიყვარულით ეყრობოდა მონასტრებისა და ტაძრების საქმეებს, უმეტეს ნაწილს თავისი ცხოვრებისას ატარებდა მონასტერში. მისი წმიდა საფლავი მოთავსებულია გელათის მონასტერში.

ამ წმიდანის ღვთის-მსახურებას არ უჩენს.

7. ღირსისა და ღვთის მოსავი მამისა ჩვენისა იოანე ზედაზნელისა, ასურელ მამათა წინამძღოლისა და მისი მოწაფეებისა: სტეფანე ხირსელისა, ზენონ იკალიოელისა, თადეოზ სტეფანწმინდელისა, ისიდორე სამთავისელისა, პიროს ბრეთელისა და მიხეილ უღუმბიელისა. ეს ღირსი მამები, რომლებიც გამოცხადდნ ღირსი სიმეონ მესვეტის კუროხევით, იღვწოდნ საქართველოს სხვა-და-სხვა ნაწილებში, დაარსეს წმიდა ეკლესიები და დაამყარეს ქრისტეს სარწმუნოებაზედ ქართველები.

განსაკუთრებითი ღამის-თვეითი ღვთის-მსახურება.

იოანე ზედაზნელი.

9. ღირსისა მამისა ჩვენისა შიო მღვიმელის სასწაულთ-მოქმედისა. თავისი სიმშვიდით, მაღალი ზნეობით და სიყვარულით ეს სირიელი მამათაგანი გვაკონებს ღირსის სერგი რადონეელ სასწაულთ-მოქმედს. ღირსი შიოს ხსენება იღვწის სასწაულდება ყველიერის ხუთშაბათს.

ღამის თვეით ღვთის-მსახურებას უჩენს მარხვანში ყველიერის ხუთშაბათს.

ღირსი შიო მღვიმელი.

13. წმ. დიდებულისა მამისა ჩვენისა ექვთიმესი, ივერიის ეკლესიის განმანათლებელისა საღმრთო წერილის თარგმნით ქართულ ენაზედ. ჩამომავლობით ქართველი თავადი, თავისი მამით იოანე ივერიელითურთ იღვწოდა წმიდა ათონის მთაზედ. მისი წმიდა ნაშთი დაკრძალულია ივერიის მონასტერში.

განსაკუთრებითი ღვთის-მსახურება ღამის-თვეით.

18. წმ. ორ ძმათა მოწამეთა დავით და ტარეჩანისა. ეწამნენ 693 წ. სარაცინების მმართველთა აბდულისაგან.

განსაკუთრებით ღვთის-მსახურებას არ უჩენს.

(გაგრძელება იქნება).

მწყემსი

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი დასდვის ცხოვართათვის. იოან. 10—11.
 მხოვე ცხოვარი ჩემი წაწყმედული. მსრეთ იყოს სიხარულ / ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. ლუკ. 15—4.
 მხოვედით ჩემდა ყოველნი მამურალნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განგისვენოთ თქვენ. მათ. 11—28.

№ 6

1883—1903

30 მარტი

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

ოფიციალური განყოფილება: უმაღლესი მანიფესტი.—სია საქართველოს ეკლესიის წმიდათა, რომელთა დღენი ილდესასწაულებიან წირვითა, ზეთის კურთხევითა და პარაკლისითა.

სალიტერატურო განყოფილება: შორაპნის მხარის სამღვდლოების წარმომადგენელთა კრების გამო დ. ყვირილაში 6 მარტს.—პაწია გიგო (ლექსი). თ. როსტომ—გუბა ჩიქოვანი.—ეურნალ-გაზეთებიდან.—ახალი ამბები და შენიშვნები.

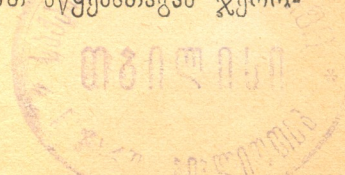
საჭიკო და სასაგზაო ცნობათა განყოფილება: მართლმადიდებლობით—ქრისტეანებრივის საეკლესიო საზოგადოების დღის მსახურების განმარტება. კაპანიძე.—საეკვო კითხვების განმარტება.—განცხადება.

შორაპნის მხარის სამღვდლოების წარმომადგენელთა კრების გამო დ. ყვირილაში 6 მარტს.
(გაგრძელება *)

მათი მეუფების სიტყვამ ღრმა შთაბეჭდილება მოახდინა კრების ყველა წევრზე და დიდად დააფიქრა ისინი. მართლაც რომ ესტეკათ, სამღვდლოებს არავითარი ყურადღება არა აქვს მიქცეუ-

ლი სამწყსოს დამოძღვრებაზე და მის გონებით განვითარებაზე სარწმუნოების შესახებ. შეიძლება ზოგიერთებმა უწვევონ სამრევლო სკოლების არსებობა და მეცადინობა სამღვდლოების მხრით მათ გამრავლებაზე, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ სასწავლებლებში აღზრდილნი დიდს განსხვავებას არ წარმოადგენენ უსწავლელ ხალხთან შედარებით სარწმუნოებრივ განვითარების საქმეში. ყოველი მღვდელი აშკარად სცნობს დღეს, რომ მათი სამწყსონი მოკლებულნი არიან თავიანთ მწყემსთაგან ჯერო-

*) იხ. „მწყემსი“ № 5, 1903 წ.

ვანად დაწყესვას და სიტყვა ქადაგებას. არ შეიძლება დღეს ვსთქვათ ჩვენს სამღვდელთაზე, რომ მას არ შეეძლოს დაწყება საუბრებისა და სიტყვა-ქადაგებისა სამწყსოსთან სარწმუნოებრივ და ზნეობრივ საგნებზე. მაგრამ მან არ იცის, თუ როგორ შეასრულოს ეს საუბრები, ქადაგება და მოძღვრებანი, რა საგნებზე და როგორ ელაპარაკოს, ებასოს მას და ეს ყველაზე უმეტესად აბრკოლებს მას. ეს უცოდინარობა აშკარად გამოიკვეთა თვით კრებაზე. ერთმა სამღვდელმა პირმა განაცხადა შემდეგი აზრი: „სამწყსოს უნდა ვესაუბროთ და უქადაგოთ ყოველთვის, როდესაც შემთხვევა მოგვცემს მიზეზს. მრევლმა შეხედა მაცხოვრის ხატს; ამ დროს მღვდელმა უნდა დაუწყოს ქადაგება მაცხოვარზეო. შემდეგ ნახა ღვთისმშობლის ხატი, ეხლა ამაზედ უნდა გაუძარტოს საუბარიო, აგრეთვე დღესასწაულებზე“ და სხ... მეორე კრების წევრმა განაცხადა: „სამებაზე არაფერი არ უნდა უთხრაო ხალხს, რადგან ვერ გაიგებს და ჩემის აზრით, შესანიშნავი მღვდელთ-მთავრების სიტყვა-ქადაგებანი უნდა უკითხოთ მრევლს და ესეც საკმაო იქნება პირველ შემთხვევაში“... მესამე კრების წევრმა განაცხადა: „ჩვენ როგორმე ხალხი მივაჩვიოთ ეკლესიაში სიარულს, მერე უქადაგოთ და უქადაგოთ ასე სამ წლამდე და ბოლოს გეგმა შევადგინოთ ქადაგებისა“!

ამისთანა აზრები, რასაკვირველია, ცხადად ამტკიცებენ, რომ უმეტეს ნაწილს სამღვდელთაგანს არა აქვს კარგად შეგნებული და გარკვეული, თუ როგორ ესაუბროს ხალხს, რაზედ ელაპარაკოს და როგორ. ამის გამო დეკ. დ. ღამ—ძემ მოახსენა კრებას: „საუბრები მრევლთან, ქადაგება და მოძღვრება ბევრნაირია. მღვდელს თუ წინდაწინვე არა აქვს განსაზღვრული, თუ წინდაწინ არ აქვს თავისი სწავლა-მოძღვრების გეგმა სამწყსოსთან საუბრების გამართვისა, თუ წინდაწინ არ აქვს გაცვლიეული გზა; იგი დაიბნევა და მისი სიტყვა-ქადაგება მოსალოდნელ ნაყოფს ვერ მოიტანს. დიდი საძნელო საქმე არის მღვდლისათვის ქალაქებში და დაბებში საუბრების შედგენა სამწყსოთათვის, რადგან ამ ალაგებში ერთნაირი სწავლის არ არიან მსმენელნი. რაიცა შეეხება სოფლის ეკლესიებს, იქ უფრო საადვილოა საუბრების გამართვა. სოფლებში ხალხი თითქმის ისე უფიცია სარწმუნოებრივ და ზნეობრივ სწავლის საქმეში, როგორც პირველად სასწავლებ-

ლებში შესული შეგირდები. უნდა იყოს უთუოდ შემუშავებული გეგმა, თუ რაზედ ესაუბროს მღვდელი მრევლს და ამ გეგმას უნდა ასრულებდნ ყველანი მტკიცეთ. ამ გზას ადგიან ყველგან მოძღვრები და ესევე უნდა იყოს შემუშავებული და მიღებული ჩვენშიაც. მაშასადამე საჭიროა პირველად ყოვლისა შემუშავება საუბრების ინსტრუქციისა, საუბრების და ქადაგებათა გეგმისა, რომელიც სავალდებულო უნდა იქნეს ყველასათვის. საუბრები და სიტყვა-მოძღვრებანი ღვთის-მსახურებას გარეშე წარმოასათქმელნი სხვა-და-სხვა გვარნი არიან. ერთნაირი არის კატეხიზური, მეორე—ისტორიული და სხვ... თუ თავდაპირველად კარგად განსაზღვრული არ იქნა საქმე, საძნელო იქნება საუბრებიც. ჩემის აზრით, უნდა დაინიშნოს კომიტეტი, რომელმაც უნდა შეიმუშაოს ეს გეგმა და ამის გარდა უნდა შეადგინონ პირდაპირ საუბრები, დაბეჭდონ იგინი და იქ, სადაც მღვდელი თავის სიტყვით ვერ მოუთხრობს ამ საუბრებს მრევლს, ზეპირად შეუძლიანთ წაკითხვა. ეს საუბრები უნდა იბეჭდებოდნ და ვრცელდებოდნ პატარა ფურცლებათ. კომიტეტის წევრები თუ პირდაპირ ორიგინალურს არ შეადგენენ, შეუძლიანთ იხელმძღვანელონ რუსულ ენაზე გამოსული საუბრებით. ბევრი რამ გამოდის დღეს რუსულ ენაზე და ძლიერ სამწყსაროა, რომ ჩვენში სამღვდელთაგან არ სარგებლობს მით“.

სხვა-და-სხვა აზრების გამოთქმის შემდეგ, მათმა მეუფებამ ბრძანა: „რასაკვირველია ყველას შეუძლია ისარგებლოს ნათარგმნებით. დღეს რუსულ ენაზე ბევრი ჟურნალ-გაზეთები გამოდიან, რომელთაგან სარგებლობა ყველას შეუძლია, მაგრამ ის არის სამწყსარო, რომ ყველა ამ ჟურნალების გამოწერა თითოეულად არ შეუძლია ჩვენს სამღვდელთაგანს. ამისათვის მიუცილებლად საჭიროა თითო საბლადოჩინოში დაარსდეს წიგნთ-საცავები. ერთი საბლადოჩინოს ოლქის სამღვდელთაგანს ადვილად შეუძლია დაიარსოს წიგნთ-საცავები. ცოტაც რომ გამოიღონ ერთად მაინც ბევრს შეადგენს და შეუძლიათ გამოიწერონ თითქმის ყველა სასარგებლო ჟურნალ-გაზეთები და წიგნები. იმ დროს, როცა მწყემსთ სურთ თავიანთ სამწყსოთა განვითარება, რასაკვირველია, მიუცილებლად საჭიროა, რომ თვით მოძღვრებმაც უნდა ეცადონ თავიანთ თავის განვითარებაზე. მარტო სკოლა ვერ მიანი-

ქებს კაცს სრულს განვითარებას. ნიადაგ უნდა მე-
ცადინობდეს მოძღვარი, რომ განვითარებით თავის
სამწყსოს არ ჩამორჩეს უკან“.

როდესაც საბლადლოჩინო ოლქებში წიგნთსა-
ცავების დაარსების შესახებ თავდებოდა ბაასი, დეკ.
დ. ღამბაშიძემ კრებას მოახსენა კიდევ შემდეგი:

„რასაკვირველია, ძლიერ საჭიროა სამღვდელ-
ლოებისათვის, რომ თითო საბლადლოჩინოში ჰქონ-
დეს წიგნთ-საცავი და ყველა სარგებლობდეს მით.
დიდი ხანია ვაკვირდები საბლადლოჩინოებში წიგნთ-
საცავების ისტორიას, მაგრამ უნდა ვსთქვათ გამო-
ტეხილი, რომ ჯერ-ჯერობით ამ წიგნთ-საცავებს
დიდი განვითარება ჩვენს სამღვდელლოებაში არა
შეუტანია რა. მართალია დიდის ამბით და დღე-
სასწაულობით გაუხსნიათ აქა-იქ ეს წიგნთ-საცავები,
მაგრამ ზოგი მათგანი ვგონებ სრულებით აღარ
არსებობს და ზოგი შეიძლება არსებობდეს, მაგრამ
არსებობს წიგნები ოთახში ან განჯინაში და სამ-
ღვდლოების განვითარების საქმეს სრულებით არ
ეხმარება. ერთი ანგარიში არ არის გამოცხადებუ-
ლი ამ წიგნთ-საცავებზე და ძლიერ საექვოდ მიგ-
ვაჩნია, რომ ეს წიგნთ-საცავები ასე ფარულად და
შეუტყობლად ასრულებდნ თავის დანიშნულებას.
ჯერ-ჯერობით არც ერთი ამისთანა წიგნთ-საცავე-
ბის კატალოგი არ გამოცხადებულა. ეხლახან გაიხ-
სნა დიდის ამბით თფილისში ერთი წიგნთ-საცავი
სამღვდლოების მეოხებით, ამ წიგნთ-საცავის კა-
ტალოგმა ჩვენ გაგვაკვირვა“...

„თქვენო ყოვლად უსამღვდლოესობაჲ! თქვენი
მობრძანება დღეს აქ, ყვირილაში იმ წმიდა მიზ-
ნით, რომელიც აღინიშნა თქვენგან, ფრიად შესა-
ნიშნავია ჩვენ შორაპნის მაზრის სამღვდლოების
ისტორიაში. რომ გამოვიკვლევთ ხოლმე აღმოჩნდება,
რომ დიდი საქმეები პირველად თითქმის უბრალოდ
და შეუნიშნავად დაწყებულა. იქნება ღმერთმან
ინებოს, თქვენის აქ მობრძანებით დღევანდელ
დღეს დაარსებულ საქმეს, სასარგებლო და სასია-
მოვნო შედეგი მოყვეს. აღსანიშნავად თქვენის აქ
მობრძანებისა და დღევანდელი აქ სამღვდლოების
კრებისა, მე ვსწირავ ჩემს საკუთარ წიგნთ-საცავს
შორაპნის მაზრის სამღვდლოებას და საზოგადო-
ებას. 1867 წლიდან ყოველთვის თვალ-ყურს ვა-
დევნებდი და ბევრი სასარგებლო ჟურნალ-გაზეთები
და წიგნები მომიპოვებია, არც ფული დამიზო-

გავს მათი მოპოებისათვის. თუ სამღვდლოება ერთ
რიგიან წიგნთ-საცავს იქონიებს მთელს მაზრაში,
მე ვსწირავ ჩემს წიგნთ-საცავს იმ პირობით, რომ
ეს საზოგადო წიგნთ-საცავი იქნეს დაარსებული
ყვირილაში. დაბა ყვირილა დღეს რკინის გზის
წყალობით ისეთი საშუალო ადგილია, რომ ყვე-
ლას ადვილად შეუძლია მოსვლა და წასვლა. ყო-
ველი მაზრის დაწესებულებანი დღეს ყვირილაშია
და თითქმის ყველა სამღვდლოებას ხვდება აქ სი-
არული. ამისათვის აქ დაარსებული წიგნთ-საცავით
ყველას შეუძლია ისარგებლოს ვისაც სურს. ვისაც
არ სურს თავისი განვითარება, იმას წიგნები ხელ-
შიაღაც რომ ჰქონდეს, მაინც ვერ ისარგებლებს.
წიგნთ-საცავს, რასაკვირველია, სახლი დასჭირდება,
მაგრამ იმედი მაქვს ჩვენი შესანიშნავი ქველ-მომ-
ქმედი, გედევან ზურაბის ძე, აღმოგვიჩენს შემწეობას
ამ სასარგებლო საქმეში“.

ყვირილის ეკკლესიის აღმაშენებელმა გედევან
ზურაბის ძე ჩუბინიძემ, რომელიც კრებაზე იყო,
მოახსენა მათ მეუფებას და კრებას: „დიდის სია-
მოვნებით ვეცდები, რომ ამ წიგნთ-საცავისათვის
ავაგო შესაფერისი ქვითკირის შენობა ყვირილის
ეკკლესიის ეზოში ჩემის ხარჯით, რომელშიც სამ-
ღვდლოებას შეეძლება მოათავსოს თავისი წიგნთ-
საცავი“.

მათმა მეუფებამ და მთელმა კრებამ მადლობა
გამოუტხადეს დეკ. დ. ღამბაშიძეს და გ. ზ. ჩუბი-
ნიძეს მათი შეწირულებისათვის.

ამის შემდეგ კრებამ ამოარჩია კომიტეტი ხუთი
მღვდლისაგან დ. დ. ღამ—ძის თავმჯდომარეობით,
რომელთაც დაავალეს შეწირული წიგნების მიღება,
წიგნთ-საცავისათვის სახლის გეგმის შედგენა, დამ-
ზადება აგრეთვე საუბრებისა და სიტყვა-ქადაგებისა,
მათი ბეჭდვა და დარიგება ეკკლესიებზე საკითხა-
ვად და ზოგის ხალხში გავრცელება უფასოდ.

ამისთანა კომიტეტების დაარსება განზრახუ-
ლია ყველა მაზრაში. ამ კომიტეტებს, რასაკვირ-
ველია, დამოკიდებულება ექნებათ ურთ-ერთ შო-
რის. ამით დასრულდა შორაპნის მაზრის სამღვდე-
ლოების კრების მოქმედება. ამ კრებაზე სხვათა
შორის ბევრი სჯა იყო საუბრების და პატარა
წიგნაკების ხალხში გავრცელების შესახებაც, მაგ-
რამ ამეებზე შემდეგისათვის მოველაპარაკებით მკით-
ხველებს.

სოფლის მღვდელი.

პაწია ზიგო.

სევდით მოცული მშობელი
კერას წინ იჯდა მღუმარე,
თვალთაგან ცრემლი სდიოდა
შეუშრობელი, მღულარე.

მას წინა უდგა კერასთან
პატარა გიგო მისიო,
შესჩერებოდა მშობელსა
ალერსით შენათვისიო.

განკვირდა მეტად პაწია
დედისა ცრემლის ღვრაზედა,
მასაც მოუხდა ტირილი
ცრემლების დანახვაზედა.

აეცრემლოვნა თვალები
შემაზარავად გულისა,
და მშობელს გაუორკეცა
ვარამი გულის წყლულისა.

დედამ შეკითხა: „რას სტირი,
მითხარი, დედის ქირიმე!“
გიგომ მიუგო: „შენს ცრემლთა
დანახვაზედა ვსტირი მე.“

მითხარი დედა, მიაძბე,
რამ აგაცრემლა მწარედო,
ნუ დამიძალავ თუ გიყვარ,
რისთვის ხარ გულ მწუხარედო!“

დედამ პასუხი არ გასცა,
აღარას ეუბნებოდა,
მაგრამ გიგო არ მოეშვა,
ცრემლით ემუღარებოდა.

მაშინ უამბო მშობელმა
რისთვის სტიროდა, დნებოდა,
თანაც უწყალო ცრემლები
ლაწვებზედ ეწვეთებოდა.

მოუყვა დედა იქედან
გიგოს მამამ რო შეირთო,
თუ რა გვარ ტანჯვა-წამებით
მათი ცხოვრება მოერთო:

„მამა შენს ერქვა ტიმოთე,
ის იყო კაცი ზრდილიო,

თუმცა ღარიბი, უღონო,
მოყვისს ერთგული, ტკბილიო.“

მისი დღიური შრომითა
გვარჩენდა ღარიბულათა,
მე ქოხს უვლიდი, ბაღღებსა
ჯერს უმზადებდი სრულათა.

მისს მცირე-საწყალს ლუკმაში
სხვებსაც უდებდა წილსაო,
სხვის ქირსა ქირად იყოფდა
და ღზინის დროზედ ღზინსაო.

ვინც მოითხოვდა იმისგან
შველას და შემწეობასო,
შეძლების გვარად იჩენდა
მოყვისურსა წმინდა გრძნობასო.

თვითონ უღონოს სხვებისთვის
მზად ქონდა გასაყოფელი,
თუმცა თვით მარად შიოდა—
სხვის ქირში იყო მგრძნობელი.

გვეტყოდა: „გრწამდესთ მცნებანი
არღარა გასაწბილიო,
რაც გვაბადია იმაშიც
ყველა მოყვისს აქვს წილიო.“

აღარ შურავდა მოყვისსთვის
რაც შეეძლო ძალ-ღონეს,
მაგრამ მე, ვაი უბედურს,
და იმა დღისა მომგონეს!..

ჩავარდა ერთს წელს ლოგინად
არვინ მოხედა საწყალსო,
აღარც გაკითხვა, ნუგეში,
არც აწოდებდენ მას წყალოსო.

ერთი მე ვიყავ მსახური
მისი მოყვისების ნაცვალი,
სიმშილ-წყურვილით მიმდნარი
უნუგეშობით დამზრალი.

მისქირდა, საკვად განერთხო,
ამოიკენესა მწარედო,
მითხრა: „ჩემი დღე სრულდება,
შენ ნუ ხარ გულ-მღულარედო!“

ცოდვია მეტი ვაება,
ეს ვალი გვმართებს ყველასო,

ილოცე ჩემის ცოდვისთვის,
მადლი შესწირე ზენასო!”

მერე მოიხმო შენი ძმა
ჩვენი პირველი შვილიო,
უთხრა: „იქმენინ ღვთის მიერ
კურთხეულ დალოცვილიო,

რომ ცხოვრებაში მცნებულ ვალს
შენ ასრულებდე მარადო,
ვინც ბრძანა მაშვრალთ შეგებანი
იგი გეყოლოს მფარადო.

ძალ-მკლავი რაედენ გიჭრიდეს
ან საშუალების ღონეო,
აღარ დაშურო მოყვისთვის,
პირველ ის მოიგონეო!

აღარ შეუდრკე ჭირვეულს
ამა სოფლისა ბრუნვასო,
მხნე იყავ სათნო საქმეზედ,
ნუ ჰყოფ ამოა ზრუნვასო!

მას გვედრი შვილო, გავალეგ,
ამის ვარ მხოლოდ მთხოველი,
მიმახარობლო საფლავში
შენი სიქველე ყოველი!”

რა დაასრულა ეს სიტყვა
მღუღარედ წარმოთქმულიო,
მიიყრდნო შვილი გულზედა
და განუტევა სულიო.

იმ დღიდან ნიკოც შეუდგა
მამის ანდერძის კვალსაო,
მარად ჟამ თავსა სწირავდა
ქვეყნის საერო ვალსაო.

მას მეტი ბრძოლა დასჭირდა
სიმათლის აღდგენაზედა,
მაგრამ ის მაინც არ შედრკა
იმა ეკლოვანს გზაზედა.

ებრძოდა უსამართლობას,
ქვეყნის მტერს, მოხანათესა,
და კიდევ სხვების სარგებლად
ბევრი სიკეთე დასთესა!..

მაგრამ მადლობის ნაცვალი
მას მიაგებეს ხმალიო!..
მხოლოდ ეს სიტყვა მოასწრო:
„აჰყავდეს მომავალიო,

და იხარებდენ ყოველი
ნათლითა მომავლითაო,
კურთხეულ იყოს მაშვრალი
იმის ტკბილ ნაყოფითაო!”

რა დაასრულა ეს სიტყვა
მანც განუტევა სულიო!
მას აქეთი ვარ დედილო
დამწვარი დადაგულიო!

ეს არის შვილო რაც მკითხე,
მიზეზი ცრემლთა ფრქვევისო,
ამ მოგონებით ვიტანჯვი
და გული მრთლივ მელევისო!”

რა მოისმინა პატარამ
ესე საგრძნობი სიტყვები,
უთხრა: „ნუ სტირი დედილო,
ცრემლითა ნულარ იფრქვევი.

ღმერთსა მადლობდე, რომ ქმარი
და შვილიც კარგი გყოლია,
გლოვა არ უნდა უკვდავსა,
გულს ჭირი რად მოგწოლია!

ხომ ხედავ შენსა ერთ ხორცსა,
და ძუძუს რძეს რა უზრდია,
რომ დიდი მცნება მაცხოვრის
მათ სავალდებოდ უცენია.

აწ მე მაკურთხე დედაო,
დამლოცე, როგორც მშობელი,
მეც იმათს გზა-კვალს მივბაძო
არ ვიქმნე დასაგმობელი.

მეც შემავედრე უფალსა,
მომცეს იმათი მხნეობა,
რომ შენის ღოცვით შევიძლო
სამშობლოს მტერთა მძლეობა!..“

რა გაიგონა მშობელმან
გიგოსგან ესე თქმულები,
მადლი მიუძღვნა შემოქმედს
და განეკურნა წყლულები.

გამხნევდა, გულს გადიყარა
ურვა, ვაება გმობილი,
ღმერთს შეავედრა მუხლ-მოყრით
ღოცვითა ხელ-აპყრობილი!..

თ. როსტომ — გუბა ჩიქვანი.

შურნალ-გაზეთებიდან.

გამოცხადებულია მთავრობის უწყება: „მივიდა თუ არა სტამბოლში ამბავი, არნაუტები დიდის თავხედობით დაესხნენ თავს მიტროვიცასაო, რუსეთის ელჩმა არ დააყოვნა და მაშინვე მიაქცია დიდის ვეზირის ყურადღება იმ გარემოებას, რომ გამოცდილებამ დაამტკიცა, რამდენად ამაოა ოსმალეთის მთავრობის მეცადინეობა არნაუტების დამორჩილებისა მშვიდობიანობის გზითა და ჩავიხსენებთა, და რამდენად საჭიროა საჩქაროდ იქმნას მიღებული სასტიკი ღონისძიებანი მეთამბოხეთა დასასჯელად და ქრისტიანეთა უზრუნველ-საყოფელად. ფერიდფაშამ დაარწმუნა ზინოვიევი, რომ ჩვენი მთავრობა კარგად ჰგრძნობს, რა მოვალეობაც აქვს და ყოველის ღონისძიებით ეცდება მოსპოს ამბოხება და აღადგინოს მშვიდობა. ამასობაში სტამბოლს მოვიდა დეპეშა, რომ არნაუტების ფანატიკოსობამ ახალი მიმართულება მიიღო და ამ ფანატიკოსობის მსხვერპლი შეიქმნა რუსეთის კონსული მიტროვიცისაო. ამ სამწუხარო ამბის მიღების უმაღლეს, ხონთქარმა დაავალა დეპეშით ოსმალეთის მთავრობის წარმომადგენელს პეტერბურგში გამოუცხადე რუსეთის მთავრობას უღრმესი მწუხარება შჩერბინას დაჭრის გამოვო. ამ დროსვე ხონთქარმა გაგზავნა ზინოვიევთან დიდი ვეზირი, რომელმაც გარდასცა რუსეთის ელჩს, აბდულ-ჰამიდი დიდად სწუხს მგ ამბის გამოვო და დაარწმუნა, რომ უკვე ყოველივე ღონისძიება მიღებული ამ საქმის სასტიკად გამოძიებისათვის და არნაუტთა ამბოხების მოსპობისათვის. ყოველივე ესე ხორთქრის სახელით გარდმოცემული, რუსეთის მთავრობამ იუწყა და დაავალა ზინოვიევს, მტკიცედ მოითხოვე პორტასაგან, რომ დაუყოვნებლივ იქმნას მიღებული ყოველივე ღონისძიება დამნაშავეთა სასტიკად დასჯისათვის; ამასთანავე მიტროვიცას გაგზავნილ იქმნას უსკიუბის კონსული მოსკოვში. შჩერბინას ადგანან ამ ჟამად დივიზიის უმთავრესი მკურნალი იაკობი, რომელიც გაუგზავნა სამის ვალაიეტის მთავარ ინსპექტორმა ხილმი-ფაშამ და ბელგრადელი მკურნალი სუბოტიჩი წასულა მიტროვიცას სერბიის მეფის ბრძანებით რუსეთის კონსულის მოსარჩენად. ამით გარდა, ხონთქრის სურვილისამებრ, მიტროვიცს იქმნა გაგზავნილი საუკეთესო ჯარის-ექიმი და დოსტაქარი კამბორ-ოღლი, დაჭრილის მდგომარეობა, მკურნალთა

აზრით, თუმცა ძალიან გაჭირვებულია, საშიში არ არის მისის სიცოცხლისათვის. როგორც ახალი ამბები მოდის, პორტა ნამდვილად სცდილობს ბოლო მოუღოს არნაუტების თავგასულობას და იქ, სადაც მღელვარებაა და ამბოხია, უკვე გაგზავნილ იქმნა საკმაოდ დიდი ჯარი ოსმალთა, უმეტეს ნაწილად მკირე აზიიდან.

გაზეთ „კავკაზ“-ში^{* * *} დაბეჭდილია:

ქალაქ ბათუმში, 9 მარტს, დილით, დიდ ძაღმა მუშებმა თავი მოიყარეს სადგურზე იმ დროს, როდესაც მატარებელი უნდა წასულიყო. მუშები შეიკრიბნენ იმ ვეჟილების გასაცილებლად, რომელნიც სამართალში მიცემულ მუშებს იცავდნენ. როდესაც მატარებელი დაიძრა, ბრბომ ააფრიალა დროშა და „ურა“-ს ძახილით ღიანდაგს აქეთ-იქიდან მატარებელს გაჰყვა.

რაიმე უბედურების თავიდან ასაცილებლად, მემანქანემ მატარებელი გააჩერა, რომელიც რამდენისამე წუთის შემდეგ ხელ-ახლა დაიძრა, როდესაც ხალხმა ღიანდაგი დასცალა.

სადგურიდან ხალხი მარიინის პროსპექტით გაემართა. გზაზე მუშებმა რამდენიმე დროშა კიდევ ააფრიალეს. ამ დროშებზე მთავრობის საწინააღმდეგო წარწერები იყო. პროსპექტზე რამდენჯერმე კიდევ გაისროლეს რევოლვერები, მაგრამ ვნება არავისთვის მიუყენებია, მხოლოდ ჩამატერია ფანჯრები „ჩერნომორსკი ვესტნიკ“-ის რედაქციისა და ბენერისა და ამერიკის ელჩის სადგომებში.

ამის შემდეგ, როდესაც დაინახეს სამხედრო რაზმის მოახლოება, ხალხი დაიშალა.

ქალაქ ბაქოში, 2 მარტს, დილის თორმეტ საათზე, მარიინის ბაღის მახლობლად დაიწყო თავის მოყრა ხალხმა, რომელიც ყვირილით პარაპეტისაკენ გაემართა, თან გზაში მთავრობის საწინააღმდეგო შინაარსის პროკლამაციებს ისროდა; ასეთსავე პროკლამაციებს ზოგიერთ სახლების ფანჯრებიდანაც ისროდნენ. პოლიციამ ყაზახთა დახმარებით ხალხის ნაწილი გაჰფანტა, მეორე ნაწილი მარიინის ბაღამდე მივიდა და შეუერთდა იქ უკვე თავმოყრილ მანიფესტანტებს. აქ ბრბო ყვიროდა და პროკლამაციებს აბნევდა, ამასთან ქვევს ესროდა პოლიციისა და ყაზახებს, ხოლო შემდეგ, როდესაც პოლიცია და ყაზახები შეკრებილთა გაფანტვას შეუდგნენ,

ხალხი მარიინის ქუჩით, პეტროვის მოედნისაკენ გაემართა. მარიინის პროსპექტზე ერთი წუთით წითელი დროშა ააფრიალეს.

მეორე ბრბო კრასნოვოდსკისა და მერკურის ქუჩების კუთხიდან სალდათის ბაზრისაკენ გაემართა. მაგრამ იქვე მყოფ რაზმის უფროსის მიერ მიღებულ საშუალებით გაჰყვანეს, ამასთან რამდენიმე კაცი საზღვაო სასწავლებლის ეზოში შეაგდეს, სადაც დააპატიმრეს კიდევც. ბრბოდან გასროლილ ქვით ერთი ყაზახი თავში დაიჭრა.

რადგან ბაქოს გუბერნატორი ქალაქში არ იყო, გუბერნატორის თანამდებობის აღმასრულებელი, ვიცე-გუბერნატორი დ. ს. ს. ლილევი ბრბოსაკენ გაემართა, ბარიათინსკის ქუჩაზე შეხვდა იმის ნაწილს და წინადადება მისცა დაშლილიყო, რაც ხალხმა შეასრულა კიდევც. ამ დროს მარიინის ქუჩაში გამოჩნდა მეორე ბრბო. ვიცე-გუბერნატორი ამ ბრბოსაკენ გაემართა, მაგრამ ამ დროს პეტროვის მოედნიდან მოესმა ორჯელ გასროლილ რევოლვერის ხმა; გუბერნატორის თანამდებობის აღმასრულებელი გადმოვიდა ეტილიდან, გაემართა დასახლებულ მოედნისაკენ და რჩევა დაუწყო ხალხს—უწყსოება მოესპო. ამ დროს დ. ს. ს. ლილევი მსუბუქად დასჭრეს თავსა და ხელში. როდესაც მახლობელ კერძო სახლში ექიმებმა ქრილობა შეუხვიეს, დ. ს. ს. ლილევი ხელახლა შეუდგა ქალაქში სიარულს და განკარგულების მოხდენას უწყსოებათა მოსახზობად.

ნაშუადღევს ორის საათისთვის ყველაფერი დაწყნარდა.

იმავ დღეს, ნაშუადღევს მესუთე საათზე, ბალახანაში, ბრბო, რომელშიაც დაახლოვებით 2,000 კაცი იქმნებოდა, შეიკრიბა ვოლჩინის პრომისლებზე და დაიწყო ყვირილი და ხმაურობა, მაგრამ მოსულმა პოლიციმეისტერმა ურჩია შეკრებილთ დაშლა და მეშვიდე საათზე ბრბო დაიშალა.

უწყსოების დროს ბაქოში შეიპყრეს 21 კაცი; ამთგან 18 კაცი გუბერნატორის თანამდებობის აღმასრულებელმა, სახელმწიფო წესიერების დაცვის დებულების თანახმად, დააპატიმრა ბაქოს საპრობილგში, ხოლო სამი—ორი რეალურ სასწავლებლისა და ერთი მიხეილის საქალაქო სასწავლებლის მოსწავლე, გადაეცა სამოსწავლო უწყებას.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

* * * ჰეტერბურგიდან „ივერია“-ს ატეხილებენ, რომ ტფილისის ებრაელთა დეპუტაციას თავისი მიხედობილბა უკვე აღუსრულებია და ტფილისში ბრუნდება. ის ებრაელები, რომელნიც ადმინისტრაციის ბრძანებით ტფილისიდან უნდა გადასახლებულიყვნენ, დატეხებულ იქმნენ ტფილისში სექტემბრამდე; მანამდის ეს საკითხი საბოლოოდ არ გადაწყდება.

* * * შარშან ამიერ კავკასიის რკინის გზას შემოსვლია სულ 28,334,265 მანეთი, წინა წელზე 417,400 მანეთით მეტი. ხარჯი ეოფიდა 15,166,310 მან. ასე რომ, დაჩენია გზას—13,187,955 მან.

* * * 18 აპრილიდან მეოთხე კლასის ვაგონები იქნება შემადგებელი. აქამდეც იყო ეს ვაგონები, მაგრამ თუ არ 30 კაცს ეკრთად, ისე არ მიჰყვებიდნენ ხოლმე ბილეთებს. ახლა კი ეოფელ თითოეულ მსურველათც შეეძლება იაფი ფასის ბილეთი იყიდოს და იარს მეოთხე კლასით ბათუმიდან ბაქამდე და ბაქოდან ბათუმიამდე.

* * * 15 აპრილს სრულდება 30 წელიწადი ზროფესის მ. გ. მედიქიშვილის სამეცნიერო მღვდწავლობისა.

* * * ქუთაისიდან სწერენ „ივერია“-ს: 13 მარტს, ქუთაისის გუბერნიის თავად-ახსურთა წინამძღვლმა ბ-ნ კეკამოვისკან დეპეშა მიიღო, რომლითაც აუწყებს, რომ სამინისტრომ გადასწავლია, ზუგდიდიდან ახალ-სენაკამდე გაყვანილ იქმნას შავი-ზღვის შირის რკინის გზა. ბ-ნი კეკამოვი ზუგდიდის მარხის უფროსია. ის ზუგდიდელებსკან არის კავზავნილი ჰეტერბურგში მათს წარმომადგენლად.

* * * რაკორც თფილისის რუსულ კახეთებს შეუტევათ, აპრილში ჰეტერბურგიდან კავკასიაში მოგა გეოლოგი. გეოლოგმა უნდა გამოაკვლიოს კავკასიის სამადნეულად სიმდიდრენი.

* * * „ივერია“-ს შეუტყვია, რომ ყოვლოდ სამღვდლო დიმიტრი დანიშნა კავკავის ეპარქიის დროებით მართველად.

* * * როგორც ამბობენ, ტფილისის სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველი ბ-ნი პასკევიჩი გადაჰყავთ მოსკოვის სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველად.

სახელმძღვანელო, საყურადღებო, საჭირო და სასარგებლო ცნობათა განყოფილება.

მართლმადიდებლობით—ქრისტიანებრივის საეკლესიო საზოგადოებითის ღვთის მისხურების განმარტება.

(გაგრძელება. იხ. „მწევესი“ № 1—2).

რადგან ღვთის მისხურების დროს ხშირად გვემის ხოლმე სიტყვა: ცხოვრება, ანუ ცხოვნება, ამისათვის საჭიროა ცოტათი თუ ბევრად ნათლად წარმოვიდგინოთ, თუ რა არის ცხოვრება, ანუ ცხოვნება, რაში მდგომარეობს იგი და რა სახით მოიპოვება იგი კაცის მიერ.

კაცის ბუნება განხრწნილია, ცოდვებით დაწყლულებულია. ადამიანის მნებელობა და საერთოდ ყოველნი სულიერნი ძაღნი მიდრეკილნი არიან უფრო ბოროტისადმი, ვიდრე კეთილისადმი. კაცი უფრო ადვილად და სიამოვნებით აკმაყოფილებს სინიღისისა და ღვთის მიერ აღკრძალულ და მავნებელ ბიწიერ მოთხოვნილებებს თვის ბუნებისას, ვიდრე კეთილ და ღვთის სათნო მოქმედებათა. რა შედეგი მოსდევს კაცის ასეთს ქცევას? პირველად ის, რომ ბიწიერნი სურვილნი უფრო და უფრო იზრდებიან, მატულობენ, ადამიანის მთელ ბუნებას ატყვევებენ, შეაქვთ მასში აღრეულობა, იწვევენ უკმაყოფილებას. თვით ცოდვას ისეთი თვისება აქვს, რომ მას, თუ პირდაპირ არა, შემდეგში მაინც უსათუოდ, უსიამოვნება, მწუხარება თან ყვება; და რამდენადაც იგი ხშირად განიმეორების, იმდენად იგი უფრო ძლიერდება, ფეხს იკიდებს ადამიანის სულში, და მისგან წარმოშობილი უკმაყოფილება ც მატულობს. მეორედ, ბოროტნი მიდრეკილებანი ადამიანს ნიქს უზშვენ, უჩლოუნგებენ, შემოქმედებით ძალსა და ნათლიერებას უსუსტებუნ, და ამის გამო იგი ვერ შესძლებს იცხოვროს ნორმალურის, წესიერის ცხოვრებითა, ქმნას იგი, რის ქმნაც მას შეეძლებოდა, ბოროტებით შეპყრობილი რომ არ ყოფილიყო. მესამედ, ადამიანი გრძნობს, რომ იგი არ

შერება იმას, რასაც მას შინაგანი ზნეობრივი კანონი, ანუ სინიღისი უჩვენებს და ღმერთი უბრძანებს, რომ იგი თვისთ ცუდ ჩვეულებათა მონაა, რომ იგი თვისს კაცურ დანიშნულებას არ ასრულებს. ეს გარემოება მას აწუხებს, სინიღისი მას ჰქენჯნის, მოსვენებას არ აძლევს. მართალია, კაცი სინიღისის მხილებას უგულვებელ ყოფს; ეს ხდება მაშინ, როცა იგი ქვეყნიურ სიამეს ეძღევა. მაგრამ ასეთი მდგომარეობა კაცისა მოკლე ჟამიერია; ყოველივე სიამე ამა სოფლისა დაუდგრომელია; გაივლის იგი და ადამიანს სინიღისი ეღვიძება, და იგი მას უმოწყალოდ, სასტიკად სჯის, უსიამოვნო გრძნობებს ბადავს მის სულში და მას სიცოცხლე ეწამლება. მეოთხედ, ცოდვა ადამიანის ხორციელ ბუნების კეთილდღეობასაც არღვევს ხოლმე, სხეულში მრავალ გვარი ავადმყოფობას ბადავს. ავიღოთ სიფიცხლე—მრისხანება, შური, სიძულილი, ასეთნი სულიერნი მდგომარეობანი სისხლის გადაჭარბებულ მოძრაობას იწვევენ, ნერვები გარდამეტებულ მღელვარებაში მოყავთ და ასუსტებენ მათ. ხოლო ნერვების სისუსტეს, აშლილობას სხვა-და-სხვა გვარი ავადმყოფობა თან მოსდევს. ანუ ავიღოთ უზომო სმა-ჭამა. ეს თან-და-თანობით ასუსტებს კუჭსა, რომელზედაც დამოკიდებულია მთელის სხეულის სისაღე. თუ კუჭი ჯეროვანად ვერ მოქმედებს, მოშლილია, მაშინ კაცს მრავალგვარი ავადმყოფობა უჩნდება ხოლმე. ანუ კიდევ ავიღოთ მრუშობა. ეს სენი დიდად დამლუბველია კაცობრიობისა. რამდენ ნაირი სნეულეებაა მისგან წარმომდგარი, ვინ მოსთვლის! ასე, ყოველივე ცოდვას სნეულება თან ყვება. სცოდავს კაცი ავადმყოფობანი მასში ფეხს იღმენ, და რაც მეტი დრო გადის, იმდენად იგი უფრო და უფრო სცოდავს, და ამასთან ერთად მასში სნეულეებანი მრავლდებიან, ძლიერდებიან. დაზიანებულ ხორციელ ბუნების მქონის ნაყოფიც სუსტია. შვილნი მათაგან სხვა-და-სხვა გვარ სნეულეებებს იმკვიდრებენ; ესენიც თვისთ ავადმყოფობათა შვილთა გადასცემენ ხოლმე. ამ რიგად, ავადმყოფობა საშვილისშვილოდ გადადის და მთელი შთამომავლობა სნეულდება. ახლა ჯანმრთელ კაცს ვერსად ვერ იპოვით; ყველას რაიმე ავადმყოფობა აწუხებს, ყველა რაიმე სატკივარს უჩივის. ასე მთელი კაცობრიობა უთავლავ სნეულებათაგან წვალობს. მეხუთედ, ყველანი უზომო თავმოყვარეობით და პატივის-მოყვარეობით

არის შეპყრობილი; ყველას სურს გახდეს სხვებზე უბრველესი, უწარჩინებულესი შეძლებითა და გავლენით. აქედან წარმოსდგება ერთმანერთთან შეტაკება, ერთი მეორისადმი სიძულილი, შური, მტრობა. ებრძვიან ერთი მეორეს, სცდილობენ ერთმანერთი დაამარცხონ, ერთი-მეორის კეთილდღეობა და არღვიონ და სხვის უბედურებაზე პირადი ბედნიერება აღაშენონ; არ უთმობენ ერთმეორეს, და ესრედ ერთმანერთს სიცოცხლეს უწამლვენ, უმოკლებენ. გამწვავებული და დაუსრულებელია ბრძოლა კაცთა შორის და მის გამო კაცობრიობა კვნესის, იტანჯება. მეექვსედ, რადგან კაცის ბუნებაში ბოროტება მფლობელობს, რადგან მან ამით ღვთის მსგავსება დაკარგა, ამის გამო უფალი იმისგან განშორებულია; ღმერთი არის უუწმიდესი არსება და იგი უერთდება მხოლოდ წმიდა, კეთილ არსებასა; არა არს ერთობა ნათელსა და ბნელსა შუა, კეთილსა და ბოროტებას შუა. ასე, უფალი ცოდვილ ადამიანს არ ასულდგმულებს თვისის ცხოველს-მყოფელის მადლითა; ამის გამო მას არ ძალუძს ნამდვილის, ჯეროვანის ცხოვრებით იცხოვროს და ბედნიერი იყოს. არ შეუძლია იმიტომ რომ, მისი ბუნება ისეა მოწყობილი, რომ მას შეუძლია წესიერის და ბედნიერის ცხოვრებით იცხოვროს მხოლოდ მაშინ, როცა ღმერთთანაა დაკავშირებული. კაცი ღვთის ქმნილებათა, იმისგან მიიღო მან თვისნი სულიერნი ძალნი, მისი მდგომარეობა მუდამ იმის ნებაზეა დამოკიდებული; ამის გამო, მხოლოდ იმასთან ერთად ყოფნითა, მის მიერ ნაჩვენებ კანონისა და ბრძანებისამებრ ცხოვრებითა შეუძლია მას გახდეს სულიერად ამაღლებული, განათლიერებული და ბედნიერი. გარეშე ღვთისა კი კაცური ცხოვრება და ნეტარი ცხოვრება შეუძლებელია. როგორც რქა ნაცოფს ვერ გამოიღებს, თუ მოიკვეთა ვაზისგან, როგორც რომელიმე მანქანა მუდამ რიგიანად ვერ იმოქმედებს, თუ მას გამკეთებელი, ანუ მცოდნე კაცი თვალ-ყურს არ ადევნებს, არ ასწორებს, როცა მასში რაიმე გაუფუჭდება, მოიშლება, თავ-თავის დროზე არ ასუფთავებს და სხვა, — ისე ადამიანიც, თუ მას ღმერთი არ ეხმარება, არ აცხოველებს, ნამდვილ კაცურ თვისებებს ვერ გამოიჩენს, ვერ მი აღწევს ბედნიერებას და მუდამ უკმაყოფილო იქნება.

აი ამ ზომამდე მიიყვანა ცოდვამ ადამიანი, ასე აღსავსეა მწუხარებით კაცობრიობის ცხოვრება.

იტანჯება ადამიანი, მაგრამ თანაც სურს ტანჯა-წვალებას თავი დააღწიოს, კმაყოფილება მოიპოვოს. ხოლო რა რიგ შეუძლია მას ამ გასაქირ, საუბედურო მდგომარეობისაგან თავი გამოიხსნას, განთავისუფლდეს?

რათა კაცმა დაიხსნას თავი მრავალ გვარ ტანჯა-წვალებისაგან, ამისათვის მან უნდა მოსპოს თვის შორის ის მიზეზი, რომელმაც მას განუბრუნა, დაუზიანა ბუნება და ამ ცუდ, აუტანელ მდგომარეობამდის მიიყვანა იგი, ე. ი. მან უნდა დასთრუგნოს ცოდვა. ხოლო რათა მან შესძლოს შეებრძოლოს და განდევნოს გამეფებული ბოროტება, ამისათვის მან თავდაპირველად თვისი ყურადღება, თვისი გონება ღვთისადმი უნდა მიაქციოს, მუდამ მასზე უნდა ფიქრობდეს, მარადის მას უნდა იგონებდეს და მის მოქმედებას უნდა წარმოიდგენდეს. თვის ბუნების გასწორებისა და სრულყოფისათვის კაცმა უნდა მიმართოს ღმერთსა იმიტომ, რომ ბუნების გასწორება იგივე გარდაქმნაა. ცოდვა ისეა თანშეზრდილი ადამიანის ბუნებაში, იგი იმნაირადაა გამჯდარი იმის ძვალსა და რბილში, იმისი მნებელობა იმდენადაა დატყვევებული ბოროტების მიერ, რომ ბიწიერ მიდრეკილებებთან ბრძოლა უდრის ბუნების ხელმეორედ შექმნას. ხოლო ბუნების გარდაკეთება ძალუძს მას, ვინც იგი შექმნა, ე. ი. ღმერთსა, სწორედ ისე, როგორც გაუფუჭებულის მანქანის შეკეთება მხოლოდ მანქანისავე მკეთებელს შეუძლია ხოლმე. მაგრამ ღმერთი ხომ უხილავი არსებაა, იმისი შინაგანის ცხოვრების გაგება შეუძლებელია, და მაშასადამე კაცს, რომელიც ხორცშესხმული არსებაა, რომელიც უხილავ არსებას ვერ წარმოიდგენს და ვერ შეუერთდება, როგორ შეუძლია მიაპყრას თვისი გონება უფალსა, შეიყვაროს იგი და დაუკავშირდეს მას? აი აქ ყოვლად სახიერმა ღმერთმა კაცს დიდი დახმარება აღმოუჩინა. მეორე პირი ღვთაებისა, ძე ღმერთი, განხორციელდა, განკაცდა, მოვიდა სოფლად. ძე ღვთის კაცთა შორის ცხოვრებითა ცხადყოფილი იქნა ღვთაება. იესო ქრისტესით ადამიანს მიეცა ხილული სახე ღვთაებისა, მიეცა საშუალება წარმოიდგინოს ღმერთი და შეუერთდეს მას. ასე, პირდაპირი, უმაშვალობითი დამოკიდებულობა ღმერთთანა შეუძლებელია და ამიტომ ყოველმა კაცმა, ვისაც კი სურს ღმერთთან კავშირი იქონიოს, აუცილებლად მაცხოვრის სახე თვალწინ უნდა დაიყენოს, იგი

უნდა შეეყაროს, მას უნდა უსმინოს. მან მიტომაც საქვა, მე ვარ გზა ჭეშმარიტება და ცხოვრებაო; ვერვის შეუძლია მისვლა მამისადმი (ღვთისადმი), გარნა ჩემ მიერო. წარმოდგენა მაცხოვრისა ჩვენისა იესო ქრისტესი და მასთან ერთად ღვთისა გამოიხატება სავსებით ლოცვაში; ლოცვაში ადამიანი იგონებს ღვთის სილიადეს და სახიერებას და გრძნობს მისდამი სიყვარულსა. ვინც ხშირად იგონებს უფალსა იესო ქრისტესსა, ნათლად, ცოცხლად ისურათ-ხატებს იმის ნათელ-მოსილ ცხოვრებასა, იგი ამით ამტკიცებს, რომ მას მართლა ღრმად უყვარს ძე ღვთისა და ნამდვილად სურს იმასთან დაკავშირება. სიყვარული მაცხოვრისა და ღვთისადმი მხოლოდ მოგონებითა და ლოცვით კი არ უნდა განისაზღვრებოდეს; ამასთან ერთად აუცილებლად საჭიროა მნებელობის მოქმედება, ასრულება იმისა, რასაც უფალი გვიბრძანებს; მისი ნება კი მდგომარეობს იმაში, რომ გავისწოროთ ბუნება, გავიუმჯობესოთ ცხოვრება, შევიძინოთ მის მიერ ნამოძღვრებნი სათნოებანი. თვით ვასწორება, ბუნებაში ღრმად ჩანერგულ ბოროტ მოთხოვნილებათა ძირიან-ფესვიანად აღმოფხვრა და სათნოებათა შეთვისება სრულდება კაცის და ღვთის ძალთა შეერთებულის მოქმედებითა. ერთის მხრით საჭიროა თვით კაცმა გამოიღოს ხელი, თვისთ ბიწიერ სურვილებთან იწყოს ბრძოლა; მეორეს მხრით კი საჭიროა, რომ ყოველად სახიერი ღმერთი მას ამ საქმეში დაეხმაროს, თვისი მაღლი მიანიჭოს.

კაჭახაძე

(გაგრძელება იქნება).

საეჭვო კითხვების განმარტება.

- კით. პირველ შეწირულის წირვის შესრულების დროს არის საჭირო თუ არა მღვდლარების ხმარება?
- მიგ. არ არის საჭირო, რადგან წინეთ შესრულებულია ყოველივე.
- კით. შემთხვევით რომ სეფისკვერი აღარ იშოვებოდეს, შეიძლება თუ არა სხვა პურზე გამოსახოს მღვდელმა ის, რაც სეფისკვერზეა დაწერილი და მასზე სწიროს?
- მიგ. იშვიათად მოხდება ასეთი შემთხვევა. უკიდუ-

- რესობის დროს შეიძლება სხვა პურის ხმარება თუ პური ისეა შემზადებული, როგორც სეფისკვერი, ე. ი. გაფუნებული და წმინდა პურის ხორბლისაგან.
- კით. ქორწინების შესრულება უმედავითნოდ, შეუძლია მღვდელს იმ შემთხვევაში, თუ გარეშე პირი იმყოფება მცოდნე და მომხმარებელი?
- მიგ. შეუძლია.
- კით. ორი მედავითნე რომ ყავდეს მღვდელს, მაგრამ წილს მარტო პირველს აძლევდეს, ამ შემთხვევაში ამ მედავითნეს მეხუთედი ერგება თუ მეოთხედი?
- მიგ. კითხვა რაღაც გაუგებელია. ორი მედავითნე თუ ყავს მღვდელს, წილს ორივეს უნდა აძლევდეს და მაშინ თითო მეხუთედი ერგება თითოთს. თუ ერთი შტატ გარეთია და უნაწილო, ამ შემთხვევაში, რასაკვირველია, პირველ მედავითნეს მეოთხედი ერგება კანონით.
- კით. ვის ეკუთნის ნამწვი სანთელი მონათვლის დროს გადარჩენილი ემბაზზე და რომელიც ხელში ეჭირათ მიმრქმელებს? მშობლები ამ ნამწვ სანთლებს არ ანებებენ მღვდლებს და კანონიერია ეს თუ არა?
- მიგ. თუ მშობლებს სურს დაუტოვოს სახლში ნათელის დროს გადნარჩენი ნამწვი სანთელი, რომელიც მათ იყიდეს, რასაკვირველია, აქვს უფლება დაიტოვონ ისე, როგორც სასიძო და სასიძო იბრუნებენ ნამწვ სანთლებს, რომელიც ხელში ეჭირათ გვირგვინის კურთხევის დროს. ეს ნამწვი სანთლები შენახული აქვთ მათ მოსაგონებლად და ნუ თუ ვინმე იკადრებს ამის დაშლას...
- კით. შეუძლია თუ არა მღვდელს მწუხრი და ცისკარი დილაზე ერთად ილოცოს და შემდეგ სწიროს?
- მიგ. სწორედ აზირებული კითხვა არის და ამის განმარტებას არავინ არ უნდა საჭიროებდეს ჩვენის ფიქრით. ტიბიკონი ცხადად უჩენს ლოცვების დროს და იმ დროს უნდა სრულდებოდეს ყველა ლოცვა.
- კით. მე ვმსახურებდი 1867 წლიდან 1869 წლამდე მთავარ-დიაკვნობაში მასწავლებლად (შტატში თუ შტატ გარედ?), 1869 წლიდან დღემ-

დისინ ვმსახურებ მღვდლობის ხარისხით (შტატში თუ შტატ გარედ?). 1897 წელში ერთი პირის საჩივრით, ბლალაჩინობის თანამდებობიდან გადაყენეს და სამი თვით მონასტერში ყოფა გადამიწყვიტეს. რომელ წელში დავიმსახურებ პენსიას?

მიგ. თუ მთავარ-დიაკვნის სამსახური შტატ-გარეშე არ ყოფილა, პენსია უკვე დამსახურებული გაქვთ. ეხლანდელი პენსიის მიღების წესდებულებით, არა თუ მონასტერში ყოფნა, არამედ მედავითნის ხარისხზე ჩამოყვანაც არ აბრკოლებს სამღვდლო პირს პენსიის მიღებისათვის. დანამდვილებით თუ იცით, რომ შტატის ადგილზე მსახურებდი ყოველთვის, პენსია უკვე დაგიმსახურებია.

შეწირულებანი.

I.

მამაო რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ ნება გვიბოძოთ, რომ თქვენი პატივცემული გაზეთის „მწყემსი“-ს საშუალებით დიდი მადლობა გამოუცხადოთ სოფელს კვალითში მცხოვრებს აზ. იოსებ ალექსანდრეს ძეს გუნცაძეს, რომელმაც შემოსწირა ჩემდამო რწმუნებულს კვალითის წმ. გიორგის ეკლესიას ხომლი, ღირებული ას მანეთად.

მღ. ანტონ კვანტრიშვილი.

II.

მ. რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ ნება გვიბოძოთ, რომ თქვენი პატივცემული გაზეთის „მწყემსი“-ს საშუალებით, გულითადი მადლობა გამოუცხადოთ ჩემი და ჩემი მრევლის მხრით შემდეგ პირებს, რომელთაც შემოსწირეს ჩემდამო რწმუნებულ წკადისის წმ. გიორგის ახალ აშენებულ ეკლესიას ნივთები: პროვიზორმა სიმონ ზაალის ძე ენუქიძემ 12 ღეროვანი ხომლი, ღირებული 30 მანეთად; დაბა სენაკის ორ-კლასიანი სასწავლებლის ზედამხედველმა სარდიონ ივანეს ძე ენუქიძის ქალიშვილმა—ფედოსიამ ერთი ხელი დაფარნეები, ღირებული 6 მან.; ჯარის კაცად წასულმა გლეხმა ქრისტეფორე გიორგის ძე ენუქიძემ ღვთის-მშობლის ხატი, ღირებული 3 მან.

მღ. სიმონ ჯაფარიძე.

III.

მ. რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ ნება გვიბოძოთ, რომ თქვენი პატივცემულ გაზეთ „მწყემსი“-ს საშუალებით, ჩემის და ჩემდამი რწმუნებული სკოლის შეგირდების მხრით, უგულითადესი მადლობა გამოუცხადოთ ქ. ქუთაისში მცხოვრებთ: ვასილ ბეჟანეშვილს, რომელმაც შემოსწირა რწმუნებულ ჩემდამი ნაფიჩხოვოს საქალბო სამრევლო სკოლასთან დაარსებულ წიგნთ-საცავს 73 ცალი ქართული წიგნები; წმიდა ნინოს სასწავლებლის მერვე კლასის მოწაფეს მარიამ მარგველაშვილს, რომელმაც ამავე წიგნთ-საცავს შემოსწირა 14 ცალი ქართულ-რუსული წიგნები.

ღმერთმან ინებოს სხვებსაც მიებაძოთ ამათვის, აღმოეჩინოთ შემწეობა ამ მივარდნილ კუთხეში და მიყრუებულ კავკასიის მთის ძირში დაარსებული სკოლის წიგნთ-საცავისათვის, რომელიც მეტად ღარიბია და დიდად საჭიროებს კეთილ პირთა ყურადღებას და დახმარებას.

გამგე სკოლისა დიმიტრი ბერულავა.

IV.

მ. რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ თქვენი პატივცემული ჟურნალი „მწყემსი“-ს საშუალებით, ნება მოგვცეთ მე და რწმუნებულ ჩემდამო დიდხანის მაცხოვრის ეკლესიის სამრევლოს, უგულითადესი მადლობა გამოუცხადოთ: ბლალაჩინის მღვდლის ვ. ბერიძის მეუღლეს ქ-ნ პელაგია აფაქიძის ასულს, რომელმაც შემოწირა ერთი გარდამოხსნა, ღირებული 30 მან., მკერივი თავადის ფარნა აფაქიძისა კნ. ჩიქოვანის ასულს, რომელმაც შემოწირა ერთი საცვცხლოური, თავადს პლატონ გიორგი-სძე აფაქიძეს, რომელმაც შემოსწირა ტრაპეზის დიდი სანაწილე ახალი ხელობის ოქროთი დაფერილი, ღირებული 35 მან. 70 კ., გლ. მარკოზ ნაჭყეპიას, რომელმაც შემოსწირა საქორწინე გვირგვინი, გლ. ნიკო თეონას ძეს გვაძაბიას, რომელმაც შემოსწირა ხატი ღვთის-მშობლისა ღირებული 10 მან.

დად-ხანის ორშტ. კე. მღ. ათ. თადეა.

განცხადებანი.

მიღება ხელის-მოწერა 1903 წლისათვის ორ-
კვირულ გამოცემათა ქართულს

„მწყემს“-ზე

რუსულ «ПАСТЫРЬ»-ზე

ქურნალის ფასი:

12 თვით «მწყემსი» 3 მ. | 6 თვით «მწყემსი» 2 მ.
— ,, რუსული ,, 3 მ. — ,, რუსული ,, 2 »
— ,, ორივე გამოცემა » — ,, ორივე გამოცემა »

გაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება დაბა
ვერილაში რედაქციაში, ქუთაისში ბნ ესტატე
ლამბაშიძესთან, თბილისში წერა-კითხვის გამავრცე-
ლებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, ბ. შიო
ქუჩაზე მგელთან. **ახალსენაკში** — ბლაღოჩინ მანა არ.
კალანდარი მგელთან.

სოფლის მასწავლებელთ და ლარბთ გაზეთები დაეთმო-
ბათ მთელის წლით ორივე გამოცემა სამ მ ა ნ ე თ ა დ.
რედაქცია იმყოფება დ. ვერილაში რედაქ-
ტორის საკუთარ სახლებში.

ბარევე მცხოვრებთ ქურნალის დაბარება შეუძლიათ
ამ ადრესით: Вь Квирилы, вь редакцію газеты и
журнала „МЦБЕСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

რედაქციაში მოიპოვება წარსული წლების რამ-
დენიმე სრული გამოცემანი „მწყემსი“-სა, რომელ-
ნიც ნახევარ ფასად დაეთმობათ მსურველთ.

რედაქციაში მოიპოვება აგრეთვე სხვა-და-სხვა
სასულიერო შინაარსის გამოცემანი, რომელთა კა-
თალოგი დრო-გამოშვებით ქურნალშიდაც იბეჭდება
და მსურველთაც შეიძლება დაიბარონ რედაქციიდან.

პვირილაში გალობის მასწავლებელი
სერგეი ჯინჭველაშვილი ახწავლის ქართულს
საეკლესიო და საერო გალობას ნოტების
სამუხლებით. თანაც ამზადებს მოსწავლეებს
საქალაქო სასწავლებლისათვის.

ბინა: ბესარიონ მოდებაძის სახლი —
ხაზინის ზირდაპირ.

ამით ვაუწყებ პატივცემულ საერო და სამ-
ღვდელო წოდებას, რომ მე გაეხსენი დაბა
ვერილაში საღვრგლო კანკელისა და იკო-
ნოსტასების დასამზადებლად. კანკელებს, ცალ-
კე სამეუფეო კარებსაც ვიღებთ ძლიერ იაფად.
იმედი გვაქვს, რომ პატივცემული საზოგადოება
და სამღვდელოება ჩვენი ნაკეთებით არ დარ-
ჩება უკმაყოფილო.

იკონოსტასის მკეთებელი ტ. ჯიშკარიანი.

ქუთაისში

ს. მ. ბ. თიანეთის

ს ა ა ვ ა დ მ ყ ო შ ო უ ი,

რომელიც იმყოფება მათი უმაღლესობის პრინც
ალექსანდრე ოლდენბურგელის მფარველობის
ქვეშ, 60 საწოლია შინაკან, ნერვებისა, სახი-
რურგო, დედათა და თვალთა ავადმყოფთათ-
ვის, მშობიარეთა განყოფილებით და ქიმიურ-
მიკროსკოპიულ გამოკვლევათა კაბინეტით.
გადამდების სენითა და სულთ ავადმყოფთ
სამკურნალო არ ღებულობს.

წ.

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. ღ. ლამბაშიძე.

Редакторъ-Издатель П. Д. Гамбашидзе.

Дозволено цензурою Архимандритъ Георгій 31 марта 1903 г.

Типог. редакції журн. „Пастырь“ (П. Д. Гамбашидзе) вь Квирилахъ вь собст. домѣ.